

**Eksjö
kommun**

Dokumenttyp:	Stödmaterial
Beslutad av:	Förskolans ledningsgrupp
Gäller för:	Förskolorna i Eksjö kommun
Giltig från och med:	2024-06-26
Giltig till och med:	Tills vidare
Dokumentansvarig:	Förskolechef
Senast reviderad:	2025-06-28 version 15

Eksjömodellen

Systematiskt kvalitetsarbete för förskolan genom hela styrkedjan

Stödmaterial för genomförande av grunduppdraget

Eksjömodellen	1
Kapitel 1. Utgångspunkter för verksamhetsplanen	3
Kap 2. Systematiskt kvalitetsarbete (SKA-arbete).....	5
Kap 3. Pedagogisk plattform.....	8
Kap 4. Begrepp, vad betyder det för oss?	13
Kap 5. Stödstrukturer för hur vi planerar (FÖPP), följer upp och utvärderar utbildningen.....	16

Till dig som ska läsa detta dokument

Eksjömodellen är ett stödmaterial för hur vi arbetar systematiskt med grunduppdraget i förskolan. Syftet med en gemensam modell är att stärka kvalitén och likvärdigheten i utbildningen genom att det systematiska kvalitetsarbetet hänger ihop med verksamhetsplanen och går genom hela styrkedjan från barn till huvudman. Genom att vi har gemensamma frågeställningar blir det möjligt att följa upp, utvärdera och analysera resultatet för förskolan i Eksjö kommun.

I *Eksjömodellen*¹ beskrivs även våra pedagogiska ställningstaganden som utgår från Eksjö kommuns vision ”Alla är vi Eksjö Kommun”. *Eksjömodellen* har tagits fram i samband med undervisningslyftet där hela styrkedjan har deltagit för att främja samsyn.

En ständigt pågående process.

Eksjömodellen är ett sätt för oss att dokumentera vårt nuläge och vår pågående process. Vi är i ett ständigt lärande, modellen är en del av det och är därför inte ett ”färdigt” dokument för oss. Vi lär oss genom att: prova, hjälpas åt, dela med oss till varandra och reflektera. Förskolechef sammankallar regelbundet en referensgrupp bestående av pedagoger, specialpedagoger, språk- och kunskapsutvecklande arbetssättsutvecklare (SKUA-utvecklare), IT-pedagog, kommundoktorand och rektorer för att kunna ta del av flera perspektiv så att modellen blir ändamålsenlig och värdefull för förskolans utveckling. All personal är delaktig vid utvärdering av modellen.

Målsättning med det systematiska kvalitetsarbetet i Eksjö via *Eksjömodellen* är att:

- det ska bidra till att alla barn får goda förutsättningar för utveckling och lärande genom att vi erbjuder en likvärdig förskola med hög kvalitet.
- det ska vara tydligt, hanterbart och meningsfullt.
- det ska vara lätt att göra rätt och våra stödmallar och system ska underlätta arbetet.
- det ska bidra till att all personal ges möjlighet att vara delaktig i planering, genomförande och utvärdering av undervisningen.
- det ska vara transparent och tillgängligt för alla med syfte att vi ska lära av varandra och att alla bidrar till att nå målen.
- beskriva hur vi använder oss av pedagogisk dokumentation som arbetsverktyg för att ständigt utveckla undervisningen och utbildningen i verksamheten. Jämför med Ann S Pihlgren.

¹ Vi har hämtat inspiration och kunskap från Ann S Pihlgren angående undervisningslyftet men även kring själva utformandet av *Eksjömodellen*.

Kapitel 1. Utgångspunkter för verksamhetsplanen

I detta kapitel beskrivs övergripande ställningstaganden på kommunal nivå som är styrande och vägledande för förskolan i vår kommun.

1.1 Eksjö kommuns vision

”Alla är vi Eksjö kommun” utgör andemeningen i Eksjö kommuns vision.

Med Eksjö kommun menas hela det geografiska område som kommunen omfattar, från öster till väster, stad och landsbygd.

Visionen anger att; ”Eksjö kommun är en kommun där alla är välkomna. En trygg och levande kommun som vi gemensamt arbetar för att på ett hållbart sätt bevara och utveckla. En aktiv kommun där allt känns nära. En närhet som ger mer tid för meningsfull fritid.”

I visionen finns tre fokusområden:

- den hållbara
- den nära
- den aktiva kommunen

Visionen ska vara en ledstjärna, både i det dagliga arbetet och i den långsiktiga utvecklingen av vår kommun.

1.2 Policy för styrning och ledning - analysprocessen

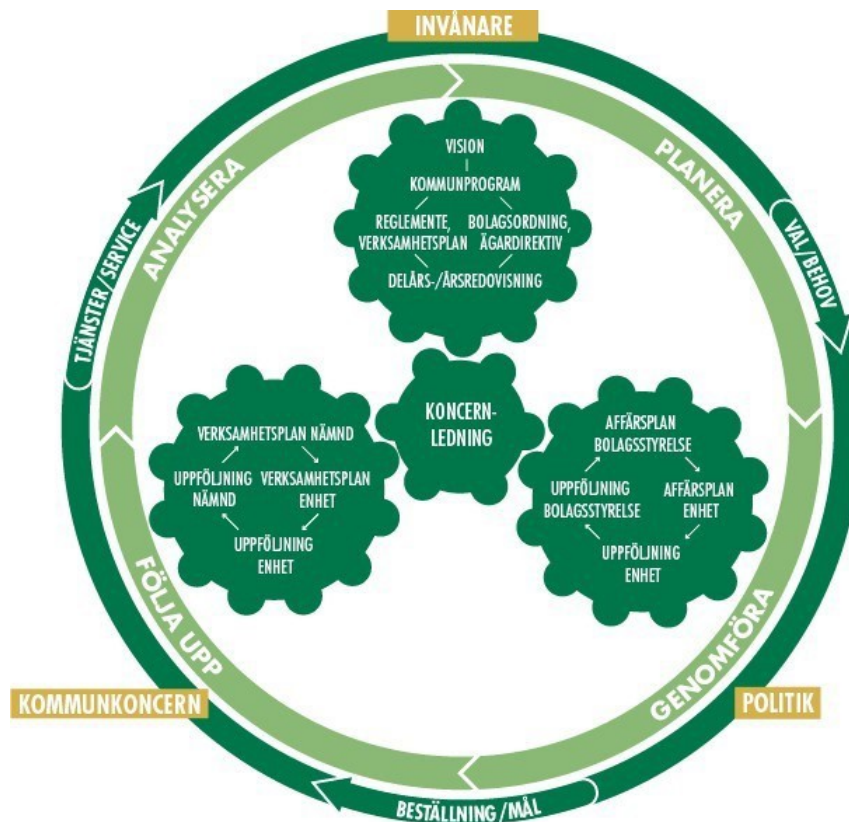
Eksjö kommuns styrning och ledning ska ses som en ständigt pågående process med att analysera, planera, genomföra och följa upp. I analysprocessen görs uppföljning och analyser av resultat med utgångspunkt ifrån verksamhetsplaneringen. Respektive sektor och enheter arbetar internt med sin uppföljning och analys och ska kunna ge svar på följande:

Kvalitetssäkring av grunduppdraget sker via systematiskt kvalitetsarbete och följs upp med hjälp av kvalitetsindikatorer. I analysprocessen görs uppföljning och analyser av resultat med utgångspunkt ifrån verksamhetsplaneringen. Respektive sektor och enheter arbetar internt med sin uppföljning och analys och ska kunna ge svar på följande:

- Kvalitetssäkring av grunduppdraget sker via systematiskt kvalitetsarbete och följs upp med hjälp av kvalitetsindikatorer med ett fokus som gör det möjligt till jämförelser med andra kommuner. En sammanfattande bedömning av hur resultatet är, analys om varför

resultatet är som det är och vilka åtgärder som behöver vidtas för att resultatet framöver ska stämma överens mot given ambitionsnivå.

- Uppföljning och analys med fokus på resultat och effekter för mål som finns på sektorn och/eller enheten avseende utvecklingsarbetet.
- Uppföljning och analys av sektorns och/eller enhetens uppfyllelse för att nå de prioriterade effektmålen på övergripande kommunnivå, dvs. kopplingen till visionen och kommunprogrammet.
- Budgetuppföljningar respektive månad på enhetsnivå som aggregeras till sektornivå och därefter kommunnivå till kommunstyrelsen. Extra fokus vid tertialuppföljning per sista april, delårsrapport per sista augusti och årsredovisning per sista december.

Kap 2. Systematiskt kvalitetsarbete (SKA-arbete)

I detta kapitel beskrivs syfte, ställningstaganden och arbetsordning för det systematiska kvalitetsarbetet.

2.1 Varför ska vi ha ett systematiskt kvalitetsarbete?

Utbildningen ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. I förarbetena till skollagen beskriver regeringen att arbetet i förskola och skola ska präglas av ett vetenskapligt förhållningssätt och kunskaper som grundar sig på relevant forskning och beprövad erfarenhet. När det gäller läraruppdraget handlar ett vetenskapligt förhållningssätt om att kritiskt reflektera över undervisningen utifrån forskning och egna samt andras erfarenheter. Denna process behöver systematiskt dokumenteras vilket Skolverket (2022a) beskriver på följande sätt:

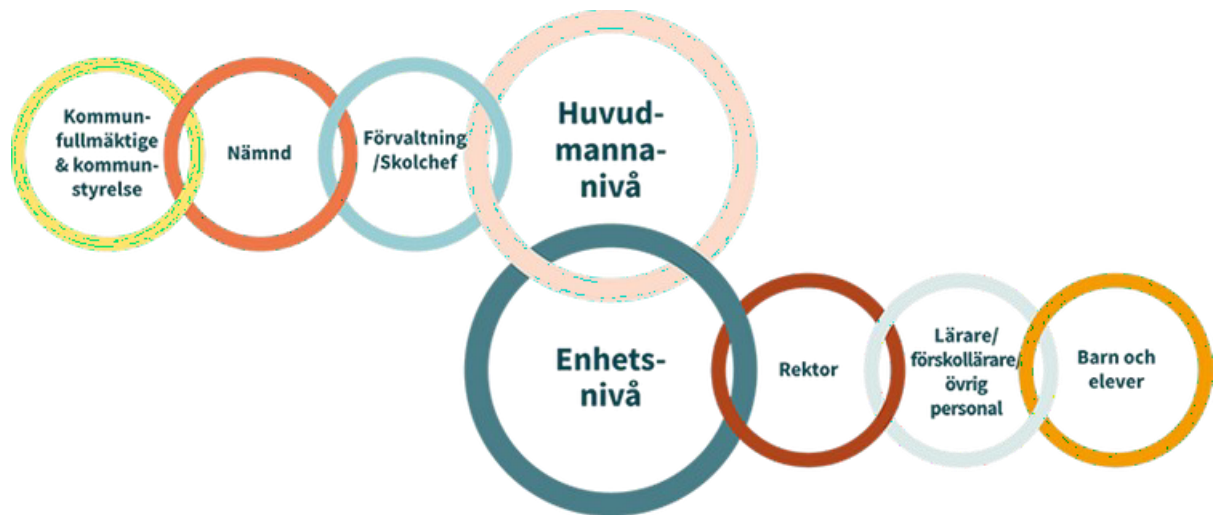
Syftet med ett systematiskt kvalitetsarbete är att synliggöra kvalitet och likvärdighet, vad vi gör, varför och vad det leder till. Genom att planera, följa upp, analysera, dokumentera och utveckla utbildningen kan vi skapa och dela kunskap om vad som leder till framgång.

Vad står det i läroplanen?

För att kunna stödja och följa barns lärande och utveckling behöver dokumentationsarbetet ha en central funktion på förskolan och förstås som en integrerad del av undervisningen. Dokumentationsarbetet är en förutsättning för att förskolan ska kunna uppfylla sitt utbildande uppdrag enligt styrdokument och riktlinjer. I förskolans läroplan (Skolverket, 2025) framgår att alla i arbetslaget har ansvar för att delta i det systematiska kvalitetsarbetet på olika sätt. På sidan 20 står det att ”alla som ingår i arbetslaget ska utifrån sina roller genomföra utbildningen i enlighet med de nationella målen och undersöka vilka åtgärder som behöver vidtas för att förbättra utbildningen och därmed måluppfyllelsen”. Genom det systematiska kvalitetsarbetet möjliggörs också att utvärderingen av utbildningen blir meningsfull och relevant eftersom ”syftet med utvärdering är att få kunskap om hur förskolans kvalitet, dvs verksamhetens organisation, innehåll och genomförande kan utvecklas så att alla barn ges bästa möjliga förutsättningar för utveckling och lärande” (Skolverket, 2025 s 20).

2.2 Hur gör vi?

Hur hänger det ihop genom hela styrkedjan?

Hur använder vi våra analyser?

Förskollärare och barnskötare

Är delaktig vid planering, genomförande och utvärdering av undervisningen.

Är delaktig i "Enhetens uppföljning och analys av verksamhetsplan" och använder den för att utveckla utbildningen på förskolan.

Rector

Använder periodutvärderingar som underlag för analys i enhetens verksamhetsplan och använder den för att leda utvecklingen av utbildningen på förskolan. Är delaktig i "Förskolans uppföljning och analys av verksamhetsplan".

Förskolechef (verksamhetschef)

Följer upp förutsättningar och villkor för utbildningen och hur de påverkar förskolans kvalitet. Utgår från "Enhetens uppföljning och analys av verksamhetsplan" och analyserar resultatet tillsammans med rektorerna. Gemensamma utvecklingsområden identifieras.

Analysen dokumenteras i "Förskolans uppföljning och analys av verksamhetsplan". Med fokus på hur väl vi når målet "En likvärdig förskola med hög kvalitet".

Rapporterar till huvudman hur väl förskolan som helhet når målet och vilka åtgärder som behöver vidtas för att förbättra resultatet.

"Förskolans uppföljning och analys av verksamhetsplan" används som underlag i budgetarbetet och i framtagande av "Förskolans verksamhetsplan".

Huvudmannen

Tar del av "Förskolans uppföljning och analys av verksamhetsplan" och använder den som utgångspunkt i budgetarbetet för att skapa förutsättningar för utbildningen. "Förskolans uppföljning och analys av verksamhetsplan" används vid uppföljning av kommunprogrammet.

Hur förhåller vi oss till det systematiska kvalitetsarbetet?

Det systematiska kvalitetsarbetet förstås som en nödvändig faktor för att kunna utföra uppdraget. Kvaliteten i SKA-arbetet påverkas av vårt förhållningssätt och vår förståelse av dess betydelse. Genom att se SKA-arbetet som en integrerad del av utbildningen där mötet mellan barn och medarbetare är själva utgångspunkten kan kvaliteten stärkas - barnet ska vara i centrum. Barnens röster kan på så sätt synliggöras och relateras till vårt förhållningssätt och pedagogiska ställningstaganden.

Eftersom SKA-arbetet är ett viktigt verktyg för kollegialt lärande behöver vi också våga titta på oss själva, vad är mitt ansvar och hur kan jag utveckla min undervisning/ledning så att barnens eller medarbetares lärande och utveckling blir så optimalt som möjligt?

Hur förstår vi beprövad erfarenhet och vetenskapligt förhållningssätt?

För att bibehålla och stärka god kvalitet krävs att undervisningen vilar på vetenskaplig grund. För att möjliggöra detta deltar personalen kontinuerligt i kompetensutveckling som i sig är vetenskapligt förankrad genom att den utgår ifrån forskning samt beprövad erfarenhet. Skolverket (2022b) skriver på sin hemsida om ett vetenskapligt förhållningssätt enligt följande: "Ett vetenskapligt förhållningssätt innebär att man är beredd att ompröva och ifrågasätta inarbetade arbetssätt när man planerar, genomför och utvärderar sin verksamhet. Det är en förutsättning för att kunna arbeta mot målet att utbildningen ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet". Vi förstår beprövad erfarenhet som att de metoder och arbetssätt som används är prövade och utvärderade systematiskt över tid av många i kollegiet. Viktigt är också att den kunskap som växer fram ur den beprövade erfarenheten diskuteras och delas med varandra.

Vi tolkar Skolverkets formulering såsom att det är viktigt att ha ett lyhört, föränderligt och kritiskt förhållningssätt. Med kritiskt menar vi att vi reflekterar kring vår undervisning genom ifrågasättande men också genom konstruktivitet. Barnens röster och intresse tillvaratas parallellt med kompetensutveckling för att på så sätt säkerställa att de är delaktiga och har inflytande. Genom att systematiskt planera, genomföra och utvärdera vår utbildning har vi ett vetenskapligt förhållningssätt.

Farhågor som vi bör vara medvetna om - upplevelser som har identifierats i praktiken.

"Jag skriver för någon annans skull" - det jag skriver ska hjälpa mig att utveckla mitt arbete utifrån mitt uppdrag- det jag kan ta ansvar för att

utveckla såväl individuellt som i dialog med arbetslaget.

”Jag skriver bara om det som verkar ha fungerat bra.” - hur ska vi då lära oss? Genom att inta ett kritiskt förhållningsätt och genom att våga pröva samt ta hjälp av varandra utvecklar vi verksamheten tillsammans.

2.3 Planering av utbildningen sker i följande dokument

Förskollärare och barnskötare

- Förskolans pedagogiska planering (FÖPP)
- Utvecklingssamtalsmall, introduktion
- Handlingsplan för barn i behov av särskilt stöd

Rektor

- Enhetens/enheternas verksamhetsplan (en för varje rektorsområde)
- Handlingsplaner (exempelvis för övergångar, sommaromsorg)
- Rutiner

Förskolechef

- Förskolans verksamhetsplan (inkl uppdrag från nämnd och förvaltning)
- Riktlinjer (beslutas av nämnd)
- Handlingsplaner (exempelvis för övergångar, sommaromsorg)
- Rutiner

Huvudman

- Kommunprogram
- Kulturhandbok
- Budgetdirektiv
- Policy

Kap 3. Pedagogiska ställningstaganden

I detta kapitel beskrivs våra pedagogiska ställningstaganden som, utifrån styrning och riktlinjer, vägleder oss i vårt arbete. Våra pedagogiska ställningstaganden utgår från Eksjö kommuns vision och bildar tillsammans med läroplanen ett underlag för förskolornas verksamhetsplaner och syftar till att bidra till en likvärdig förskola med hög kvalitet för alla barn.

Vi vill att varje människa som kommer till förskolan ska känna sig välkommen och uppleva att det är meningsfullt att vara där, att förskolan är ett sammanhang som man vill vara en del av. Ett sammanhang där varje människa kan känna tillit till sin egen förmåga, växa, utvecklas och bidra till gemenskapen på förskolan. Vi vill att alla ska känna en närhet till samhället genom förskolan, vara aktiva i dess utformande och därigenom bidra till en hållbarhet för nutid och framtid.

Det finns flera olika faktorer som är viktiga för att främja god kvalitet i förskolan. Relationer och möten mellan människor tror vi är grund-läggande för våra pedagogiska ställningstaganden. Vi vill att förskolan ska vara en plats som:

- har en välkomnande atmosfär; "Här vill jag vara".
- är lyhörd och dialogisk - barnens frågor och teorier om hur världen fungerar tas på allvar och lyssnas på för att utmana oss vidare som individer och grupp.
- arbetar med att stärka varje barns möjlighet till delaktighet och inflytande.
- strävar mot ett interkulturellt förhållningssätt - präglad av jämställdhet och mångfald av röster. Vi tar vara på alla kompetenser och erfarenheter.
- har ett undervisande och medforskande förhållningssätt hos hela arbetslaget.
- har rektorer och förskolechef som genom sitt agerande är förebilder och visar vilken värdegrund och arbetskultur som styr det gemensamma arbetet.

Delakultur – Vi hjälps åt och gör det tillsammans

- Vi arbetar tillsammans och hjälper varandra att lyckas med vårt uppdrag.
- Vi hjälps åt över förskolegränserna i pedagogiska forum där vi delar erfarenheter och kunskaper med varandra kring olika intressefrågor.
- Vi delar med oss och använder de digitala plattformarna för ökad samverkan och transparens.

Pedagogisk teori

Vi utgår ifrån en gemensam pedagogisk teori som har sin grund i ett *sociokulturellt perspektiv* där lärandet och "undervisningen baseras på samspelsteorier där barnet lär sig aktivt genom att samspela med och utmanas av andra och av omgivningen. Vi söker finna barnets nuvarande utvecklingsnivå och utmanar barnet genom kognitiva konflikter att ta sin proximala (möjliga) utvecklingszon i anspråk" (Pihlgren, 2017, s 201). Vi tillämpar även ett *språk och kunskapsutvecklande arbetssätt (SKUA)* som vilar på fyra hörnpelare: interaktion, stöttning, höga förväntningar samt vardags- och kunskapsspråk.

Projektinriktat arbetssätt

En möjlighet att tillsammans stanna upp, lyssna på barnen och återkoppla till tidigare erfarenheter om ämnen och frågor som fascinerar och skulle kunna fördjupas. Genom observation av barnen och tillsammans med dem mötas kring frågor, tankar och idéer som leder till korta och långvariga projekt. Vårt projektinriktade arbetssätt ska:

- främja barnens förståelse för att det de gör idag hänger ihop med det de gjorde igår och kommer att hänga ihop med det som kommer att hända imorgon.
- ge barnen möjlighet att lära sig i olika grupper för att vi ska kunna använda oss av varandras tankar och kunskaper på bästa sätt i undervisningen så att gruppens och individens erfarenheter och kunskaper vidgar allas lärande.
- genomsyra undervisningen och synliggöras på avdelningen.
- utgå från läroplansmålen men samtidigt ge utrymme för spontant utforskande utifrån barnens intresse, utsagor och den lärmiljö som erbjuds.
- bidra till att vi skapar en arbetsstruktur och dokumentationspraktik, samt planerar dagen och veckan, så att vi kan hjälpa varandra att vara lyssnande, närvarande och härvarande pedagoger.

Processvägg

Processväggen är föränderlig och syftar till att, utifrån *Eksjömodellen*, synliggöra undervisningen för att därigenom också främja barnens lärande. Genom att skapa en vägg där lärprocesser och förändrat kunnande inom ramen för det projektinriktade arbetssättet synliggörs kan allas (barn, vårdnadshavare, all personal och andra som besöker förskolan) känsla av delaktighet främjas. Processväggen bidrar till ett sammanhang där man möts på förskolan för social hållbarhet.

Processväggen har samma rubriker på alla förskolor i kommunen men innehållet är olika och fritt för respektive avdelning att utforma. Den ska placeras där den gynnar undervisningen bäst och är tillgänglig för barnen.

Digitalisering i förskolan – ett medvetet pedagogiskt val

I förskolans undervisning används digitala verktyg och lärresurser när de tillför ett tydligt pedagogiskt **mervärde**. Det handlar om att komplettera och förstärka undervisningen utifrån barnens intressen, behov och nyfikenhet.

Läroplanen för förskolan tydliggör att undervisningen ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Det innebär att förskollärare och arbetslag tillsammans gör medvetna och välgrundade val av arbetssätt och lärverktyg – digitala såväl som analoga – som främjar barns utveckling och lärande.

Digitala verktyg används när de bidrar till att skapa nya möjligheter för utforskande, kommunikation, skapande och lärande. Det kan till exempel handla om att visualisera, möjliggöra multimodalt berättande eller erbjuda alternativa uttrycksformer.

Digitalisering i förskolan handlar om lärandekvalitet. Det är vår professionella kunskap som avgör när, hur och varför digitala verktyg används. Tillsammans skapar vi en undervisning där barnens bästa står i

centrum – där nyfikenhet, förundran och meningsfullt lärande får ta plats, oavsett uttrycksform.

Bedömning i förskolan - något vi behöver formulera oss mer kring

“Arbetslaget ska kontinuerligt och systematiskt följa, dokumentera och analysera varje barns utveckling och lärande för att göra det möjligt att följa barns förändrade kunnande samt utvärdera hur förskolan tillgodoser barnens möjligheter att utvecklas och lära i enlighet med läroplanens mål” (Skolverket, 2025, s 21).

Kommande utvecklingsområde angående bedömning

Vad betyder bedömning inom förskola för oss?

Hur gör vi detta?

Hur följer vi barnens progression? Hur ska vi dokumentera?

Förskolans fysiska lärmiljö

För att kunna bidra till en likvärdig förskola ser vi förskolans lärmiljö som central. Den fysiska miljön påverkar barnens möjlighet till utveckling och lärande utifrån hur tillgänglig den är samt hur den är organiserad, därför behöver vi relatera till vårt förhållningssätt när vi utformar fysiska miljöer. Lärmiljön behöver vara i dialog med de som befinner sig just där.

Vi vill erbjuda en språk- och kunskapsutvecklande lärmiljö såväl inomhus som utomhus som gynnar barns utveckling och lärande och som kan främja barns förändrade kunnande. Vi vill skapa lärmiljöer som främjar rörelser och hälsa. Vi strävar efter att den fysiska lärmiljön är utformad så att den erbjuder alla barn rika möjligheter till möten av olika slag, där man kan utvecklas såväl individuellt som i grupp. Den fysiska miljön påverkar barnens möjlighet till utveckling och lärande utifrån hur tillgänglig den är samt hur den är organiserad, därför behöver vi relatera till vårt förhållningssätt när vi utformar fysiska miljöer.

När det gäller utformandet av den fysiska miljön inomhus inspireras vi av boken *Rum för lärande* av Katinka Vikingsen som har mynnat ut i ett grundkoncept för förskolor i Eksjö kommun. Punkterna nedan kan ses som ett stöd och en hjälp för förskolorna att utforma sina fysiska lärmiljöer.

Lärmiljön inomhus ska präglas av:

- välkomnande hall med relevant information.
- Processväggar som visar projektet, progressionen i lärandet och bjuder in till delaktighet.
- att rummen utformas till mötesplatser där man har möjlighet att uttrycka sig enligt läroplanens mål gällande barns omsorg, utveckling och lärande.
- flyttbara möbler med en flexibel funktion som kan bidra till föränderlighet.

- neutrala färgsammansättningar, och balanserad placering av möbler och föremål på väggarna.
- möbler som är anpassade efter barns storlek.
- variation av möbler i olika höjd, ex låga och höga bord och stolar
- förutsägbarhet genom bildstöd och dag/veckoschema.
- digitala verktyg integreras och används för meningsskapande i förskolan.
- utrymme för en god måltidssituation.
- utrymme för återhämtning och vila.

Material ska:

- utgöra en kombination av leksaker som är kodat samt material som är okodat så som exempelvis naturmaterial och återbruk.
- präglas av mångfald, vilket berikar utforskande och lek men också språk och handlingsutrymme.
- bidra till en progression i undervisningen.
- vara tillgängligt.
- vara visuellt tillgängligt genom dess presentation, tydlighet och estetik.
- på varje avdelning innefattas av digitala verktyg så som: digital lärplatta, projektor och digitala ägg, blue-bot, green screen, ljusbord.

Ytterligare faktorer att ta hänsyn till vid utformning av den fysiska lärmiljön kan handla om

- kemikaliesmart
- städbarhet
- ergonomi (ljus, ljud, kontraster, arbetsställningar.)
- säkerhet
- tillsyn (överblick)
- hållbarhet

Lärmiljön utomhus

- Vi stävar efter att ha en utemiljö som bygger på samma utgångspunkter som inomhus. Undervisningen ska kunna genomföras utomhus utifrån samma förhållningssätt som inomhus.
- Vi stävar efter att ha mångfunktionella utomhusmiljöer som främjar hälsa, inlärning och hållbarhet
- Vi strävar efter att planera och gestalta utemiljön så att alla olika zoner finns representerade – den trygga zonen, den rörelserika zonen och den vilda eller självständiga zonen. Zonerna kan spridas ut och integreras i varandra genom gestaltning och samband mellan olika funktioner. Som stöd i planering utgår vi från Boverkets rekommendationer. Utemiljöns zoner - Boverket

Kap 4. Begrepp, vad betyder det för oss?

I detta kapitel återfinns, i alfabetisk ordning, olika begrepp som vi har tagit ställning för. Vi har skrivit fram vår förståelse av dem relaterat till beprövad erfarenhet och vetenskaplig grund.

Analys

Genom att dela upp något i mindre delar och titta på det utifrån olika perspektiv kan nya dimensioner framträda som gör att nytt lärande kan ske. Det handlar om att stanna upp i någonting och göra en tolkning. Håkansson (2013) beskriver analys som:

”En grundlig och noggrann undersökning av beståndsdelarna i något. Karaktären på de analyser som genomförs i ett systematiskt kvalitetsarbete har likheter med dem som vanligen omnämns inom ramen för kvalitativ forskningsmetod. De underlag som analysen bygger på kan dock vara kvantitativa som kvalitativa och i allmänhet handlar analysen om att utvinna kunskap ur samtliga underlag och skapa en begriplig helhet av dem” (s. 107).

Förhållningssätt

Ett förhållningssätt är ett sätt att tänka, känna, agera och reagera.

Generativ fråga

Den generativa frågan är själva utgångspunkten för vårt projektinriktade arbetssätt. Den har en existentiell prägel och är avgörande för hur projekten sedan utvecklas. Av den anledningen behöver den därför vara utvecklande och intresseväckande. Pihlgren beskriver det som att: ”Generativ betyder att frågan genererar, alstrar, ger upphov till något nytt. Frågan bör alltså uppmuntra barnen att ge sig in på områden som de ännu inte vet så mycket om när undervisningen börjar” (Pihlgren, 2017, s 141).

Interkulturellt förhållningssätt

I boken Mångfaldens förskola definierar Anniqa Sandell Ring interkulturellt förhållningssätt ”Begreppet interkulturalitet står för ömsesidig respekt, jämlikhet, öppenhet och social rättvisa. Genom interkulturalitet eftersträvas möte mellan människor där man erkänner människors olika behov och livsvärden.” sid 163

Kodat/okodat material

Vi förstår kodat material såsom leksaker som redan är tänka vad man kan göra med dem och som därmed också blir normerande exempelvis pussel, böcker, spel, dockor, bilar och förtryckt målarmaterial. Okodat material är för oss saker som man kan leka med, som inte redan är tänkt vad man ska göra med dem, exempelvis naturmaterial, återbruk, bygg- och konstruktionsmaterial, skapande material.

Kunskap, färdighet och kompetens - vad är det för skillnad?

Vad är det för skillnad på kunskap, färdighet och kompetens? Följande

definition ger entreprenadakademin: ”Kunskap är teoretiska fakta. Sådant du kan läsa dig till eller lära dig på en kurs. En färdighet är när du kan utföra något praktiskt i en verklig situation. Kompetens är förmågan och viljan att utföra en uppgift genom att tillämpa kunskaper och färdigheter. Först behövs rätt kunskap för att sedan, efter övning, få en färdighet. Det är när kunskap och färdighet tillämpas som kompetens uppstår.” [Vad är det för skillnad på kunskap, färdighet och kompetens? | Vanliga frågor | Entreprenadakademin](#)

Målområde

Målområdet anger en inriktning för undervisningen, det område som undervisningen ska beröra men också ger målområdet en öppenhet för spontant utforskande utifrån barnens intressen och utsagor. Definieras i form av syfte och eftersträvt långsiktiga mål och även skäl till att dessa mål är viktiga.

Pedagogisk dokumentation

Pedagogisk dokumentation handlar om att systematiskt, tillsammans med barnen, dokumentera processer som sker under dagen. Pedagogisk dokumentation är vårt arbetssätt för att synliggöra sådant som sker under dagen och som förstås som meningsfulla sammanhang. Dokumentationerna vägleder oss sedan i vår undervisning och de didaktiska val vi gör. Utifrån analys, reflektion och utvärdering av dokumentationer, både tillsammans med kollegor och barn, anpassar och förändrar vi vår undervisning vilket gör att dokumentationen blir pedagogisk. Dokumentationen är också en form av bedömning av undervisningens kvalitet eftersom den visar på progression i lärandet.

Progression

Vi förstår progression som att det sker en förskjutning, en utvecklande förändring i såväl innehållet i undervisningen men också i det som vi ser att såväl barn som vuxna lär sig. Begreppet progression är hämtat ur det sociokulturella perspektivet på lärande och är därmed förknippat med vårt undervisande förhållningssätt och kan tolkas som att sträva framåt (Lundström, 2019). Pihlgren (2022) menar att progression som begrepp är användbart för att tydliggöra att lärande handlar om att ta till sig och förstå nya saker och på ett nytt sätt än tidigare.

Projekt/Tema - skillnaden

Temaarbete handlar om att, utifrån barnens visade intresse, planera och förbereda ett innehåll i undervisningen gentemot uppsatta mål. Vi förstår tema såsom ett paraplybegrepp för förskolans unika pedagogik som sedan mynnar ut i flera olika projekt.

Projekt

Projektarbete handlar om att, utifrån barnens visade intresse, lära känna och utforska någonting över tid. Genom ett utforskande och stöttande förhållningssätt ställer vi oss själva, tillsammans med barnen, i relation till det vi undersöker och erfar. Utifrån ett hållbarhetsperspektiv anser vi att det är viktigt att projekterande arbetssätt ses som en process där möten och lärodomar som sker är viktigare än ett oreflekterat producerande av aktiviteter – en process som därmed behöver få ta tid. Genom den pedagogiska dokumentationen synliggörs läroprocesserna vilket också möjliggör att

projektarbeten kan utvärderas och utvecklas systematiskt i enlighet med våra styrdokument.

Reflektion

Att reflektera är ett förhållningssätt för analys vid planering och utvärdering. Reflektion handlar om att titta bakåt, annars är risken att man hamnar i en planering av görande. Håkansson (2013) beskriver reflektion så som: ”Ett begrepp som ligger nära analys är reflektion, som liksom analysen kan betraktas som ett viktigt redskap i det systematiska kvalitetsarbetet. Oftast ser vi på reflektion som ett individuellt tankearbete, en inre dialog, men man kan även tänka sig att reflektionen sker mellan människor i samtal. En av de förklaringar som ges till ordet reflektion i ordböcker är att det handlar om noggrann och djup eftertanke” (s 108).

Vi har ofta kunskap om mer än vi kan sätta ord på och då kan reflektion hjälpa till att bidra till nya lärdomar. I reflektionshandboken för pedagoger (Bie, 2014) beskrivs att i reflektionsstunden relateras kunskap och erfarenheter till nya perspektiv vilket gör att medvetenheten kring sin påverkan och roll i ett sammanhang ökar.

Men, reflektion förutsätter att det finns en tillit i arbetslaget, att förstå att en del av uppdraget är att vilja och våga dela med sig till varandra. En del av en reflekterande kultur handlar om att vara en ”kritisk vän” - kritiskt tänkande är dock inte avsett att söka och poängtera fel hos annat, andra eller sig själv. Kritiskt tänkande handlar om att synliggöra sådant som vi tar för givet för att kunna främja verksamhetsutveckling (Bie, 2014).

Samspelsteorin

Vår undervisning hämtar inspiration från samspelsteorin vilket innebär att lärande sker i dialog med andra och den pedagogiska miljön (Pihlgren, 2017).

Undervisande förhållningssätt

Undervisning är en komplex process som bygger både på målstyrning och pedagogiska ställningstaganden. Eftersom vår undervisning hämtar sin näring i dialogen mellan varandra och den fysiska lärmiljön kan det bidra till en pedagogisk miljö i termer av att jobba med ett projektorienterat arbetssätt - vårt förhållningssätt blir en del av undervisningen.

Vi förstår begreppet förhållningssätt som att tänka, känna, agera och reagera i det sammanhang som man finns i. Kopplat till utbildning så menar Pihlgren (2022) att det handlar om att i vardagen tillsammans med barnen ha ett undervisningsfokus, att tänka ”vad kan det här leda till i form av lärande?” Ett undervisande förhållningssätt är en förutsättning för att undervisningen ska resultera i ett meningsfullt lärande. Pihlgren (2020) delar på s 49 in ett undervisande förhållningssätt i fem olika områden där forskollärare tillsammans med övrig personal ska utföra sitt uppdrag och därigenom ta ansvar - ämnen, relationer, resultat, egenutveckling samt verksamhetsutveckling. Vi tolkar Pihlgrens ansvarsområden som att det handlar om att personalen behöver ha goda kunskaper kring olika ämnen för att på så sätt kunna utforma undervisning i form av såväl processer som enstaka aktiviteter, både spontana och planerade, där barnen fångas upp men

också utmanas framåt för att bidra till en progression i lärandet. Här ligger också att personalen behöver ha kunskap och förståelse om relationers betydelse för att skapa goda undervisningsmiljöer. Genom att både barn och personal känner tillit och trygghet till sin förskola skapas en miljö som främjar utforskande, nytt lärande och medvetenhet om nytt lärande samtidigt som känslan av att tillhöra en gemenskap skapar ansvarstagande. I en sådan miljö kan undervisningen dessutom förändras och utvecklas samt ge resultat. Därigenom kan undervisningen också bidra till egen utveckling för personalen vilket i sin tur, genom SKA-arbetet, bidrar till verksamhetsutveckling.

Undervisningsmiljöer

”Den miljö för lärande och utveckling som förskolläraren skapar med planering och genomförande av sin undervisning” (Pihlgren, 2017, s 12)

Uppföljning och utvärdering

Vad gäller uppföljning och utvärdering så lutar vi oss mot Håkansson (2013) som skriver att: ”Två sammanhängande delar av det systematiska och kontinuerliga kvalitetsarbetet. Uppföljning inom skolväsendet innebär att fortlöpande och regelbundet samla in saklig information om förskolans förutsättningar, verksamhet och resultat. Utvärdering i sin tur handlar om att med hjälp av information från uppföljningen granska och värdera särskilda delar av måluppfyllelsen. Uppföljningen kan innehålla såväl kvantitativ som kvalitativ information med syfte att bilda underlag för analys, utvärdering och förbättringsarbete. I alla utvärderingar ingår analys och bedömning av verksamhetens styrkor och svagheter i relation till nationella mål, vilket inte kännetecknar uppföljningen som ju enligt ovan så långt det går ska vara saklig och neutral.

Uppföljningen kan beskrivas som en ständigt pågående process i det systematiska kvalitetsarbetet medan utvärdering sker vid särskilda tillfällen och kan liknas vid en samlad bedömning utifrån de underlag som tagits fram i uppföljningen” (s 58 - 59).

Ämnesområde

Vi utgår ifrån ämnesområden som återfinns i förskolans läroplan som är kopplade till målformuleringar om att bidra till barns omsorg, utveckling och lärande. De är: matematik, naturvetenskap, skapande verksamhet och språk/kommunikation.

Kap 5. Stödstrukturer för hur vi planerar (FÖPP), följer upp och utvärderar utbildningen.

I detta kapitel återfinns pedagogernas stödstruktur för det systematiska kvalitetsarbetet, pedagogisk dokumentation och kvalitetssäkring av grunduppdraget.

I kapitel 5 finns mallar som ska stödja vårt systematiska kvalitetsarbete. Det finns stödfrågor i materialet som är gröna och kursiverade. Välj bland frågorna och använd de som är relevanta i sammanhanget. Arbetslaget behöver hitta sitt arbetssätt, tänk på att vi skriver för vårt eget lärande och för att utveckla vår utbildning. Ett tips är att ha en utskriven kopia av stödmaterialet som finns tillgänglig vid dokumentationsarbetet.

För att skapa förutsättningar för en likvärdig förskola med hög kvalitet förväntas förskollärare i arbetslagen ta ett pedagogiskt ledarskap och därigenom ansvara för att *Eksjömodellen* introduceras, förslagsvis på PUT-tiden, till ny personal samt. Utöver detta stödmateriel finns även filmer att tillgå där *Eksjömodellen* presenteras (finns i Teams *Eksjö Förskola Personal*).

Hela arbetslaget har ett gemensamt ansvar för detta arbete och i förskolans läroplan (Skolverket, 2025) står det på s 21 att: "Arbetslaget ska kontinuerligt och systematiskt följa, dokumentera och analysera varje barns utveckling och lärande för att göra det möjligt att följa barns förändrade kunnande samt utvärdera hur förskolan tillgodoser barnens möjligheter att utvecklas och lära i enlighet med läroplanens mål". Därutöver har förskollärare också ett specifikt ansvar för att "leda de målstyrda processerna" (s. 21). Därav har förskolechef och rektorerna i Eksjö kommun beslutat att *Eksjömodellens* mallar ska användas för att säkerställa att vi följer läroplanens krav.

5.1 Förskolans pedagogiska planering (FÖPP)

Syfte

Vi har valt att använda oss av förskolans pedagogiska planering (FÖPP) som dokumentationsverktyg. Pihlgren (2017) skriver att FÖPP syftar till:

"att inom ett specifikt kunskapsområde, utgå från de didaktiska frågorna vad ska läras, varför ska just detta läras, hur ska lärandet ske, och formulera svaren i en skriftlig planering [...] ". I FÖPP bör målformuleringarna alltså ge utrymme för utforskande, spontanitet och barnens idéer och initiativ. Men det är också viktigt att förskolläraren samtidigt formulerar vart åt man syftar med undervisningsaktiviteten. En väl genomförd planering, med ett tydligt lärandeområde definierar, ger möjlighet att vara spontan och lyhörd för barnens erfarenheter och tankar" (s 135 - 136).

FÖPPen är ett verktyg som kan möjliggöra att hela arbetslaget är delaktiga. Men, det finns ett specifikt ansvar hos förskolläraren. I läroplanen står det att undervisningen ska ledas av förskollärare som ska ta ansvar för det pedagogiska innehållet, leda och även välja och anpassa arbetssätt och lärverktyg (Skolverket, 2025). I undervisningen ska även övriga i arbetslaget, till exempel barnskötare, delta. Hela arbetslagets roll och ansvar är därmed viktigt även om det står att: "Förskollärare ska leda de målstyrda processerna

och i undervisningen ansvara för att omsorg, utveckling och lärande bildar en helhet, planering och genomförande utgår från läroplanen och från det kunnande och de erfarenheter som barnen tidigare har tillägnat sig...//...” (Skolverket, 2025, s. 21).

Vad dokumenteras i förskolans pedagogiska planering?

Pihlgren, 2020, s 30

I FÖPP dokumenteras planerad undervisning, förhållningssätt, delaktighet och inflytande samt den pedagogiska lärmiljön.

Planera i FÖPP

- Längre projekt
- Rutiner exempelvis hallsituation, måltidssituation, blöjbyte (vilka språkstärkande aktiviteter kan vi ha vid blöjbytet?)
- Återkommande aktiviteter samling
- Pedagogiska miljöer där lärande avses

I FÖPP dokumenteras planerad undervisning, förhållningssätt, delaktighet o

inflytande samt den pedagogiska lärmiljön. Det är arbetslaget som tillsammans avgör vad som passar bäst i den kontextuella situationen. Pihlgren (2017) skriver på s 146 - 147 att:

Vilka områden och hur mycket som ska planeras i FÖPP kan inte besvaras entydigt. Det är en fråga om att överväga vad som ger bästa kvalitet. Aktiviteter och rutiner som är återkommande, liksom fasta förskolemiljöer där lärande avses, bör planeras så att all personal som är involverad känner till målområdet. Det gäller också för olika temaområden. När FÖPP väl formuleras gäller den till den revideras igen. En FÖPP kan med fördel göras tillgänglig på nätet eller i en pärm så att även vikarier eller kollegor på andra avdelningar kan ta del av och genomföra aktiviteterna med målfokus.

Hur ofta ska man skriva en FÖPP?

Beroende på målområde så ser tidsplaneringen olika ut likaså om det är en aktivitet, en rutinsituation eller ett projektområde. En FÖPPs tidsplan kan därför vara veckovis, dagligen, aktivitet, övergripande. Ett projekt kan hålla på över lång tid.

Skolverkets kvalitetshjul

Skolverkets modell och frågor finns med oss i vårt SKA – arbete men vi har valt att vidareutveckla och omformulera frågorna enligt följande:

Hur gör vi? = Planering= dokumenteras i FÖPP

Hur blev det? = Genomförande= dokumenteras i Reflektionsprotokoll

Var är vi? = Resultat= dokumenteras i reflektionsprotokoll men även i nuläge i FÖPP?

Vart ska vi? = Analys= dokumenteras i reflektionsprotokoll och i FÖPP via kriteriemall

(Skolverket, 2022)

Förskolans pedagogiska planering FÖPP

<i>(Planeringsmall som ger vägledning i arbetet med FÖPP Här kan det stå vad FÖPPEN ska handla om)</i> <i>Projekt eller rutinsituation</i>	
Nuläge Barnets intresse, kunnande och erfarenheter	
<i>Vilka av barnens intressen, initiativ och behov bör integreras i målområdet? (se tidigare observationer och dokumentationer)</i>	
Målområde Vad vill vi att barngruppen (utifrån visade intressen, initiativ och behov) ska lära sig, förmå och förstå?	
Syfte Varför?	<i>En generativ fråga (undersökande fråga) ska ge inspiration till att ge sig in på områden som man ännu inte vet så mycket om. Presentera gärna en generativ fråga som är utvecklande och intressväckande. Varför är det här viktigt för människan i världen?</i> <i>Exempel på generativ fråga Hur blir ett äpple till? Är ett äpple levande? Vad skulle hända om hösten aldrig kom?</i> <i>Vi behöver formulera ett tydligt syfte utifrån barns möjligheter till lärande, utveckling och meningsskapande genom projektarbetet som har sin utgångspunkt i vår generativa fråga. Barnens intresse för området bör avgöra men det räcker inte.</i>
Mål Från Lpfö	<i>Det är viktigt att koppla projektområdet till läroplanen. Välj få och tydliga målsättningar. Det kan hända att många saker i läroplanen kan passa in på det tänkta målområdet men om man väljer alla dessa kommer lärandet att sakna fokus.</i> <i>exempel som utgår från äppeltemat, förståelse för samband i naturen och för naturens olika kretslopp samt för hur människor, natur och samhälle påverkar varandra, förmåga att utforska, beskriva med olika uttrycksformer, ställa frågor om och samtala om naturvetenskap och teknik,</i>
Vår förståelse av valda mål <i>(bör ge utrymme för utforskande, spontanitet och barnens idéer och</i>	<i>Vad vill vi att barnen ska förstå? Vilken förmåga önskar vi att barnen ska utveckla? Vilka färdigheter önskar vi att barnen ska utveckla?</i>

<i>initiativ)</i>	
Personalens (arbetslagets) Förhållnings- sätt	<i>Hur blir vårt undervisande förhållningssätt? Hur påvisar vi våra värden/ pedagogiska plattform utifrån ett helhetsperspektiv på undervisning och lärande? Hur iordningställer vi lärmiljön så den blir tillgänglig och stöttande (scaffolding)?</i>
Vilka barn? Vilka pedagoger? Grupp- delning	
När? Hur lång tid? Tidsplanering	<i>Beroende på målområde så ser tidsplaneringen olika ut likaså om det är en aktivitet, en rutinsituation eller ett projektområde. En FÖPPs tidsplan kan därför vara veckovis, dagligen, aktivitet, övergripande. Organisationen kan förändras under projektets gång. Det bästa är om barnen kan hålla på med projektet på olika sätt varje dag, gärna självständigt, i en miljö där projektarbetet kan pågå i ett flöde. Inte bara en gång i veckan när pedagogen tillåter.</i>
Var? Miljö	<i>Ett levande projekt bör synas och pågå på flera platser både ute och inne.</i>
Utvärderingsplan: Hur vet vi att vi bidrar till barnens lärande och förståelse? <i>(Denna del görs i samband med att vi planerar- för att redan då tänka kring hur vi ska se om vår undervisning ger det resultat som vi tänker oss)</i>	
Kriterier <i>Det här motsvarar själva bedömningsunder- laget, det vill säga det ska hjälpa pedagogerna att utvärdera om det skett någon progression i lärandet</i> Vad ska	<i>Kriterier är målområdet nedbrutet i delkomponenter, specifikt valda delar som synliggör barnens lärande. Det här motsvarar själva bedömningsunderlaget, det vill säga det ska hjälpa pedagogerna att utvärdera om det skett någon progression i lärandet. Bryt ned till observerbara kännetecken:</i> Kriteriemall för att synliggöra barnens lärande

utvärderas	Förskolan har lyckats med undervisnings-uppdraget när barngruppen:			
	Konkreta mål	Påbörjad utveckling	En bit på väg	Målupp fyllelse
	Barnen ska få kunskap om vattnets olika former.	Känna skillnad på kallt och varmt.	Förstå att kallt=is Varmt=ång a	Förstå at på grund av temperatur skiftar vattnet form.
	Barnen ska få kunskap om naturvetenskapli ga ord-och begrepp som: Varmt, kallt, fast, flytande, gas, frysa, smälta/töa.	När barnen använder orden tillsammans med annan kunnig person (proximala utvecklingszone n)	Barnen testar/smak ar på orden på egen hand	Barnen använder orden spontant i rätt kontext.
	Skriv ert konkreta mål här			
Utvärderings-sätt Hur och när ska utvärderingen genomföras?	Hur ofta och med hjälp av vilka stödmallar (ex veckoreflektion, kriteriemall)?			
Aktivitetsplan Hur ska området påbörjas och genomföras?				
Hur Vilka aktiviteter genomförs? Material Lärandemiljö	Aktiviteterna måste utgå från det som vi har tagit ställning till i FÖPPEN! Vi ska balansera målstyrda processer i relation till barnens behov och intresse. Genom att ha en dialog tillsammans om området? Vad vet vi? Vad vill vi ta reda på? Hur ska vi göra det?			

(kontext, material och tekniker, samverkan och samlärande mellan barnen) Använd gärna: Planeringsverktyg Edlund s.127 (se nedan) för att planera enskilda aktiviteter som kopplas till FÖPP	<i>Dra nytta av / sammankoppla det omgivande samhället; Studiebesök ihop med barnen?</i> <i>Att barnen utforskar själva och leker- på flera olika sätt?</i> <i>Checklista för planering av aktiviteterna s 171 Pihlgren kan vara bra och användbar.</i> <i>Stödfrågor till vårt undervisande förhållningssätt:</i> <i>Vilka utvecklande frågor kan vi ställa? S 120 - 127</i> <i>-faktafrågor</i> <i>-analysfrågor</i> <i>-värderingsfrågor</i> <i>Vilka olika uttryckssätt kommer att användas?</i> <i>Vilka ställningstagande har vi angående material? Hur syns det? Vilket material ska erbjudas? Hur utmanar vi barnet ytterligare i mötet med materialet?</i> <i>Hur används kontexten för att stärka lärandet? Hur ger vi barnen möjligheter att uppmuntra, lära av varandra till att samverka, samarbeta i lärande?</i> ▪ <i>Är lärmiljön tillgänglig för alla barn? Behöver vi utforma och anpassa för att ge det stöd som barnen behöver för att utvecklas så långt som möjligt?</i> ▪ <i>På vilket sätt tas digitaliseringens möjligheter tillvara? Digitala röda tråden?</i> ▪ <i>Hur gör vi aktiviteterna språk och kunskapsutvecklande?</i>
Formativ uppföljning Hur följs barnens idéer, hypoteser, tankar och teorier upp för att fortsatt lärande ska ske?	<i>Uppföljning är en kontinuerlig och ständigt pågående process. Fortlöpande observera och dokumentera idéer, hypoteser, lärande och förståelse i barngruppen.</i> <i>Sträva efter enkla uppföljningssystem med fokus på kopplingen mellan faktisk undervisning och dokumentation. Använd veckoreflektionsprotokollet</i> <i>Använd dokumentationen TILLSAMMANS med barnen för att den ska bli formativ, det vill säga för att barngruppen också ska få syn på sin progression under projektet.</i>

FÖPP-mallen är inspirerad av Pihlgrens baklängesplanering (2017 s. 137 – 143)

5.2 Veckoreflektion

Syfte med veckoreflektion

Veckoreflektion är ett kugghjul i vår undervisning. Det är här vi formulerar oss frekvent så att vår undervisning är i dialog med barnens visade intresse och utveckling. I och med att vi har kollegial reflektion varje vecka möjliggörs att dokumentationen kan genomföras kontinuerligt och även vara flexibel utifrån vad som händer under veckan.

Veckoreflekation för kontinuerlig uppföljning och analys av undervisningens resultat <i>(arbetsmaterial för arbetslaget)</i> <i>Välj bland frågorna och använd de som är relevanta i sammanhanget.</i> <i>Tips: Scrolla ned stödfrågorna i vänsterkolumnen till aktuell vecka.</i>			
Genomförd undervisning <i>Hänvisa till en eller flera FÖPPar</i> <i>Projektöpp, rutinöpp</i> <i>alternativt planeringsverktyg</i> <i>Augusti-september fokus på</i> <i>introduktion (observation och</i> <i>kartläggning av barngruppen,</i> <i>FÖPP- rutinsituationer)</i> <i>Kunde ni följa er planering?</i> <i>Vilka erfarenheter har barnen fått</i> <i>möjlighet att göra kopplat till valda</i> <i>mål?</i>	V.34 V.35 V.36 V.37	Referera till Lpfö Aktuell forskning	
Vad gör och kommunicerar barnen? Vår observation <i>Vad har vi sett? Vad</i> <i>gör/ säger/ kan/ vill barnen? Hur</i> <i>visar sig barnens intresse?</i> <i>Har vi sett alla barnen?</i> <i>Ser vi alla barns uttrycksätt?</i> <i>Har vi kvar barnen i det lustfyllda,</i> <i>det nyfikna, fångar vår</i> <i>undervisning deras intresse och</i> <i>engagemang?</i>			
Barnreflektion Vad uttrycker barnen? <i>Barnreflektionen ska göras</i> <i>tillsammans med barnen, inte på</i> <i>PUT.</i> <i>Gör det enkelt, det viktiga är att</i> <i>barnen får göra sin röst hörd.</i> I förskolans läroplan står det att:	V.34 V.35 V.36 V.37		

”Barn har rätt till delaktighet och inflytande. De behov och intressen som barnen själva på olika sätt ger uttryck för ska ligga till grund för utformningen av miljön och planeringen av utbildningen.”
(Skolverket, 2025, s 17)

Beroende på barnens ålder och erfarenheter behöver vi anpassa vår reflektion med barnen och vara lyhörda för hur barnens uttrycker sig genom exempelvis kroppsspråket. Oavsett om barnen ger feedback på det som händer vid barnreflektionen så har de ändå varit med i sammanhanget (en slags demokratisk vana).

Förslag på frågor till barnen

*Vad tyckte du/ni om att göra?
Vad har du/ni varit med om?
Vad har du/ni lärt er?
Hur lärde du/ni er det?
Vad tyckte du/ni om det ni var med om?
Har ni några idéer kring det vi håller på med?*

Arbetslagsreflektion/analys

kring barnens reflektioner och undervisningens resultat

*Vad lärde barnen oss?
Vilket lärande ger de uttryck för?
Vilken progression i barnens lärande har barnen berättat om?
Vad är de intresserade av?
Vad kan de? Vilka behov har de?
Vilka erfarenheter har de?*

*Undervisningens resultat
Vilket förändrat kunnande har observerats? Använd kriteriemall som stöd.*

Vad har vi lärt oss kring vår undervisning?

Tips; Klipp in kriteriemallen här

Förskolan har lyckats med undervisningsuppdraget när barngruppen:			
Konkreta mål	Påbörjad utveckling	En bit på väg	Måluppfyllelse
Barnen ska få kunskap om vattnets olika former.	Känna skillnad på kallt och varmt.	Förstå att kallt=is Varmt=ånga	Förstå att på grund av temperatur skiftar vattnet form.
Barnen ska få kunskap om naturvetenskapliga ord-och begrepp som: Varmt, kallt, fast, flytande, gas, frysa, smälta/töa.	När barnen använder orden tillsammans med annan kunnig person (proximala utvecklingszonen)	Barnen testar/smakar på orden på egen hand	Barnen använder orden spontant i rätt kontext.
Skriv ert konkreta mål här			

V.34
V.35
V.36
V.37

<i>Vad gick bra/mindre bra för att nå/närma sig målet med vår undervisning?</i> <i>Vilka utmaningar ställdes ni som pedagoger inför?</i> <i>Vilka omständigheter stödde lärandet? Vilka omständigheter motverkade lärandet?</i> <i>Vilka förändringar i undervisningen behöver vi göra för att förbättra resultaten?</i>	
Hur har vi arbetat främjande och förebyggande kring diskriminering och kränkande behandling? <i>Utgå från stödmaterial plan mot diskriminering och kränkande behandling.</i> Har vi uppmärksammat någon form av diskriminering eller kränkande behandling i utbildningen/barngruppen? <i>Vid misstanke om kränkande behandling ska anmälan göras till huvudmannen via Draft-it.</i> <i>Hänvisa till plan mot diskriminering och kränkande behandling vid veckonumren.</i>	V.34 V.35 V.36 V.37
Övergripande planering - vi väljer att gå vidare med <i>Vad tar vi avstamp i inför nästa vecka?</i> <i>Vad behöver vi tillföra för att stödja, utmana och skapa progression i barnens utveckling och lärande.</i> <i>Vilka kunskaper finns i arbetslaget?</i> <i>Vad behöver vi lära mer om?</i>	V.34 V.35 V.36 V.37
Detaljplanering - detta behöver vi förbereda <i>Revidera FÖPPEN eller aktivitetsplanen?</i> <i>Detaljplanera kommande undervisning?</i> <i>Planera i planeringsverktyget?</i>	V.34 V.35 V.36 V.37 <i>Lpfö</i>

Övrigt <i>Planering och uppföljning av övrigt som berör utbildningen</i>	V.34 V.35 V.36 V.37
---	------------------------------

5.3 Systematisk uppföljning av läroplanens mål via perioduppföljning

Kontinuerlig uppföljning innebär för oss att det systematiska kvalitetsarbetet planeras in i:

- Veckovis reflektion i arbetslaget - använd veckoreflektionen (varje eller varannan vecka)
- Perioduppföljning (4 ggr/år) - används i enhetens uppföljning och analys
- En mall från varje kompetensutvecklingsdag fylls i och skickas till rektor som sammanställer i uppföljning och analys av verksamhetsplan.

Uppföljningen växer därmed successivt fram under året och varje avdelning har därigenom allt material sammanställt i juni vid resultatdialog.

Följande läroplansområden följs upp vid perioduppföljning 4 ggr/året:

Period 1 (juni-sept)

- 2.1 Normer och värden -Uppföljning kränkande behandling
- 2.2 Omsorg, utveckling och lärande -följa upp FÖPP lotusschema
- 2.3 Barns delaktighet och inflytande Underlag: FÖPP
- 2.5 Övergång och samverkansunderlag: övergångsdokument, introduktionsplan

Period 2 (okt-nov)

- 2.1 Normer och värden -Uppföljning kränkande behandling
- 2.2 Omsorg, utveckling och lärande -följa upp FÖPP lotusschema
- 2.3 Barns delaktighet och inflytande Underlag: FÖPP
- Organisation: Barngruppers sammansättning och storlek

Period 3 (dec-mars)

- 2.1 Normer och värden -Uppföljning kränkande behandling
- 2.2 Omsorg, utveckling och lärande -följa upp FÖPP lotusschema
- 2.3 Barns delaktighet och inflytande Underlag: FÖPP

Period 4 (mars-maj)

- 2.1 Normer och värden -Uppföljning kränkande behandling
- 2.2 Omsorg, utveckling och lärande -följa upp FÖPP lotusschema
- 2.3 Barns delaktighet och inflytande Underlag: FÖPP
- 2.4 Förskola och hem - underlag: föräldraenkät
- 2.6 Uppföljning, utvärdering och utveckling
- 2.7 Förskollärares ansvar i utbildningen
- 2.8 Rektors ansvar

Utvärderingsfrågor (används i uppföljning och analys av verksamhetsplan)

Hur har förskolan tillgodosett barnens möjligheter till omsorg samt förutsättningar för utveckling och lärande? (Har vi läroplansmål som vi behöver arbeta mer med?)

Vad har varit framgångsrikt? Varför? Hur kan man se det?

Vilka hinder och svårigheter har uppmärksammats?

Vilka åtgärder behöver vidtas för att riktlinjer i läroplanen ska nås?

Period 1	
<i>Stängningsdag i sept</i> Utvärdering av hur förskolan tillgodoser barnens möjligheter att utvecklas och lära i enlighet med läroplanens mål (används även som underlag i enhetens resultat och analys av verksamhetsplan)	
Fokus introduktion (<i>observation, kartläggning av barngruppen, rutinsituationer, relations- och trygghetsskapande undervisning</i>) 2.1 Normer och värden Diskriminering och kränkande behandling Kartläggning: - Hur har vi arbetat främjande och förebyggande kring diskriminering och kränkande behandling? <i>Utgå från stödmaterial plan mot diskriminering och kränkande behandling</i> - Har vi uppmärksammat någon form av diskriminering eller kränkande behandling i barngruppen? Exempel på frågeställningar: <i>Förekommer det diskriminering på förskolan?</i> <i>Förekommer det kränkningar?</i> <i>Varför blev det som det blev?</i> <i>Vilka mönster ser vi?</i> <i>Vilken kompetensutveckling behöver vi?</i> <i>Vad behöver vi ändra i vår verksamhet, förhållningssätt med mera?</i> 2.5 Övergång och samverkan: övergångsdokument, handlingsplan <i>Utvärderingsfrågor angående övergång och samverkan.</i>	
Genomförd undervisning (granska gjorda FÖPP) Hur har vi arbetat med läroplansmålen 2.2? Vilka uttrycksformer har vi använt under dessa läroplansområden (sång,	<i>Gå igenom avdelningens pedagogiska planeringar (FÖPP)</i> <i>Introduktions-FÖPP, (Edlund s.17)</i> <i>FÖPP- rutinsituationer</i> <i>Utgå från Lotusschemat</i>

dans, musik, drama, skapande, m.m.)?	
Hur har vi arbetat språk-och kunskapsutvecklande? Fokus på litteracitet och delarna i undervisningslyftet	Hur tänker vi...och hur ser vi det i planeringarna
Lek och Rörelse Hur har vi gett barnen förutsättningar att utveckla sin motorik och en allsidig rörelseförmåga? <i>(lärmiljöer, pedagogiskt förhållningssätt, planerad och spontan undervisning, aktiviteter)</i>	Hur tänker vi...och hur ser vi det i planeringarna
Hur har barnets rätt till inflytande och delaktighet tillgodosetts enligt läroplanens 2.3?	
Hur har vi jobbat med tillgängliga lärmiljöer?	
Utvärdering av FÖPP och aktuellt läroplansområdesfokus Hur har förskolan lyckats med uppdraget att ge en god introduktion i förskolan/ i den nya gruppen.	<i>Utgå från FÖPP och använd veckoreflekationen som underlag</i> <i>Fokus på Barnets intresse, kunnande och erfarenheter</i>
Resultat/ måluppfyllelse Hur har utbildningen lyckats med undervisningsuppdraget utifrån kriteriemallen (högra kolumnen)? Hur har förskolan tillgodosett barnens möjligheter till utveckling och lärande? Kan man avläsa någon progression i lärandet över tid? Vad har varit framgångsrikt? Varför? Hur kan man se det? Vilka hinder och svårigheter har uppmärksammats? Vilka åtgärder behöver vidtas för att riktlinjer i läroplanen ska nås?	
Vi väljer att gå vidare med/vår planering framåt September: Hur tar vi vara på barnets intresse, kunnande och erfarenheter FÖPP- projekt	

Vad behöver vi tillföra för att utmana och skapa progression i barnens utveckling och lärande?	
--	--

Period 2 <i>Stängningsdag i november</i> Utvärdering av hur förskolan tillgodoser barnens möjligheter att utvecklas och lära i enlighet med läroplanens mål (Används även som underlag i enhetens resultat och analys av verksamhetsplan)	
2.1 Normer och värden Diskriminering och kränkande behandling Kartläggning: - Hur har vi arbetat främjande och förebyggande kring diskriminering och kränkande behandling? <i>Utgå från stödmaterial plan mot diskriminering och kränkande behandling</i> - Har vi uppmärksammat någon form av diskriminering eller kränkande behandling i barngruppen? Exempel på frågeställningar: <i>Förekommer det diskriminering på förskolan?</i> <i>Förekommer det kränkningar?</i> <i>Varför blev det som det blev?</i> <i>Vilka mönster ser vi?</i> <i>Vilken kompetensutveckling behöver vi?</i> <i>Vad behöver vi ändra i vår verksamhet, förhållningssätt med mera?</i>	
2.4 Förskola och hem Hur har vårdnadshavare uppfattat introduktionen? (underlag uppföljningssamtal med vh, brukarråd?)	
Genomförd undervisning Hur har vi arbetat med läroplansmålen 2.2? Vilka uttrycksformer har vi använt under dessa läroplansområden (sång, dans, musik, drama, skapande, m.m.)?	<i>Gå igenom avdelningens pedagogiska planeringar (FÖPP)</i> <i>Utgå från Lotusschemat</i> <i>Projekt</i> <i>Återkommande rutinsituationer</i>
Hur har vi arbetat språk-och kunskapsutvecklande? Fokus	<i>Hur tänker vi...och hur ser vi det i planeringarna</i>

på litteracitet och delarna i undervisningslyftet	
Lek och Rörelse Hur har vi gett barnen förutsättningar att utveckla sin motorik och en allsidig rörelseförmåga? <i>(lärmiljöer, pedagogiskt förhållningssätt, planerad och spontan undervisning, aktiviteter)</i>	Hur tänker vi...och hur ser vi det i planeringarna
Hur har barnets rätt till inflytande och delaktighet tillgodosetts? (effektkedja)	
Hur har vi jobbat med tillgängliga lärmiljöer (effektkedja)	
Resultat/ måluppfyllelse Hur har utbildningen lyckats med undervisningsuppdraget utifrån kriteriemallen (högra kolumnen)? <i>Utvärdering av FÖPP och aktuellt läroplansområdesfokus</i> Hur har förskolan tillgodosett barnens möjligheter till utveckling och lärande? Kan man avläsa någon progression i lärandet över tid? Vad har varit framgångsrikt? Varför? Hur kan man se det? Vilka hinder och svårigheter har uppmärksammats? Vilka åtgärder behöver vidtas för att riktlinjer i läroplanen ska nås?	<i>Utgå från FÖPP och använd reflektionsprotokoll som underlag</i>
Vi väljer att gå vidare med/vår planering framåt Vad behöver vi tillföra för att utmana och skapa progression i barnens utveckling och lärande?	

Period 3 <i>Stängningsdag i mars</i> Utvärdering av hur förskolan tillgodoser barnens möjligheter att utvecklas och lära i enlighet med läroplanens mål (Används även som underlag i enhetens resultat och analys av verksamhetsplan)	
2.1 Normer och värden Diskriminering och kränkande behandling Kartläggning: - Hur har vi arbetat främjande och förebyggande kring diskriminering och kränkande behandling? <i>Utgå från stödmaterial plan mot diskriminering och kränkande behandling</i> - Har vi uppmärksammat någon form av diskriminering eller kränkande behandling i barngruppen? Exempel på frågeställningar: <i>Förekommer det diskriminering på förskolan?</i> <i>Förekommer det kränkningar?</i> <i>Varför blev det som det blev?</i> <i>Vilka mönster ser vi?</i> <i>Vilken kompetensutveckling behöver vi?</i> <i>Vad behöver vi ändra i vår verksamhet, förhållningssätt med mera?</i>	
Genomförd undervisning Hur har vi arbetat med läroplansmålen 2.2? Vilka uttrycksformer har vi använt under dessa läroplansområden (sång, dans, musik, drama, skapande, m.m.)?	<i>Gå igenom avdelningens pedagogiska planeringar (FÖPP)</i> <i>Utgå från Lotusschemat</i> <i>Projekt</i> <i>Återkommande rutinsituationer</i>
Hur har vi arbetat språk-och kunskapsutvecklande? Fokus på litteracitet och delarna i undervisningslyftet	Hur tänker vi...och hur ser vi det i planeringarna
Lek och Rörelse Hur har vi gett barnen förutsättningar att utveckla sin motorik och en allsidig rörelseförmåga? <i>(lärmiljöer, pedagogiskt förhållningssätt, planerad och spontan undervisning, aktiviteter)</i>	Hur tänker vi...och hur ser vi det i planeringarna
Hur har barnets rätt till inflytande och delaktighet tillgodosetts? 2.3	
Hur har vi jobbat med tillgängliga lärmiljöer	

Resultat/ måluppfyllelse Hur har utbildningen lyckats med undervisningsuppdraget utifrån kriteriemallen (högra kolumnen)? <i>Utvärdering av FÖPP och aktuellt läroplansområdesfokus</i> Hur har förskolan tillgodosett barnens möjligheter till utveckling och lärande? Kan man avläsa någon progression i lärandet över tid? Vad har varit framgångsrikt? Varför? Hur kan man se det? Vilka hinder och svårigheter har uppmärksammats? Vilka åtgärder behöver vidtas för att riktlinjer i läroplanen ska nås?	<i>Utgå från FÖPP och använd veckoreflekation som underlag</i>
Vi väljer att gå vidare med/vår planering framåt Vad behöver vi tillföra för att utmana och skapa progression i barnens utveckling och lärande?	

Period 4 (se till hela läsåret) <i>Stängningsdag i maj</i> Utvärdering av hur förskolan tillgodoser barnens möjligheter att utvecklas och lära i enlighet med läroplanens mål (Används även som underlag i enhetens resultat och analys av verksamhetsplan- denna skickas till rektor som sammanställer i analysen av bla effektkedjan) Period 4 2.1 Normer och värden Diskriminering och kränkande behandling Kartläggning: - Hur har vi arbetat främjande och förebyggande kring diskriminering och kränkande behandling? <i>Utgå från stödmaterial plan mot diskriminering och kränkande behandling</i> - Har vi uppmärksammat någon form av diskriminering eller kränkande behandling i barngruppen? Exempel på frågeställningar: <i>Förekommer det diskriminering på förskolan?</i> <i>Förekommer det kränkningar?</i> <i>Varför blev det som det blev?</i>	
---	--

• <i>Vilka mönster ser vi?</i> • <i>Vilken kompetensutveckling behöver vi?</i> • <i>Vad behöver vi ändra i vår verksamhet, förhållningssätt med mera?</i> Underlag: vårdnadshavarenkät, utvecklingssamtal, dialog i arbetslaget 2.4 Förskola och hem -underlag, vårdnadshavarenkät,	
Genomförd undervisning Hur har vi arbetat med läroplansmålen 2.2? Vilka uttrycksformer har vi använt under dessa läroplansområden (sång, dans, musik, drama, skapande, med mera)?	<i>Gå igenom avdelningens pedagogiska planeringar (FÖPP)</i> <i>Utgå från Lotusschemat</i> <i>Projekt</i> <i>Återkommande rutinsituationer</i>
Hur har vi arbetat språk-och kunskapsutvecklande? Fokus på litteracitet och delarna i undervisningslyftet	Hur tänker vi...och hur ser vi det i planeringarna
Lek och Rörelse Hur har vi gett barnen förutsättningar att utveckla sin motorik och en allsidig rörelseförmåga? <i>(lärmiljöer, pedagogiskt förhållningssätt, planerad och spontan undervisning, aktiviteter)</i>	Hur tänker vi...och hur ser vi det i planeringarna
Hur har barnets rätt till inflytande och delaktighet tillgodosetts? 2.3	
Hur har vi jobbat med tillgängliga lärmiljöer	
Resultat/ måluppfyllelse Hur har utbildningen lyckats med undervisningsuppdraget utifrån kriteriemallen (högra kolumnen)? <i>Utvärdering av FÖPP och aktuellt läroplansområdesfokus</i> Hur har förskolan tillgodosett barnens möjligheter till utveckling och lärande? Kan man avläsa någon progression i lärandet över tid? Vad har varit framgångsrikt? Varför? Hur kan man se det? Vilka hinder och svårigheter har uppmärksammats? Vilka åtgärder behöver vidtas för att	<i>Se nu till hela året- Utgå från FÖPP och använd reflektionsprotokoll och tidigare periodutvärderingar som underlag</i>

riktlinjer i läroplanen ska nås?	
Vi väljer att gå vidare med/vår planering framåt Vad behöver vi tillföra för att utmana och skapa progression i barnens utveckling och lärande?	Förbättringsområden till nästa läsår

5.4 Materialbank

Stödmallar att använda vid behov

Kriteriemall för att synliggöra barnens lärande

Här behöver vi skapa olika exempel som visar på progression (uppgift för PUG)

Förskolan har lyckats med undervisningsuppdraget när barngruppen:			
Konkreta mål	Påbörjad utveckling	En bit på väg	Måluppfyllelse
Barnen ska få kunskap om vattnets olika former.	Känna skillnad på kallt och varmt.	Förstå att kallt=is Varmt=ånga	Förstå att på grund av temperatur skiftar vattnet form.
Barnen ska få kunskap om naturvetenskapliga ord-och begrepp som: Varmt, kallt, fast, flytande, gas, frysa, smälta/töa.	När barnen använder orden tillsammans med annan kunnig person (proximala utvecklingszonen)	Barnen testar/smakar på orden på egen hand	Barnen använder orden spontant i rätt kontext.
Skriv ert konkreta mål här			

Planeringsverktyg - kopplas till aktivitetsplanen i FÖPP

Edlund (2019, s 127)

Exempel

Läroplansmål Syfte	Material	Uppgifter/ utmaningar	Organisation	Dokumentera
Utveckla sitt intresse för skriftspråk och hur det används för att förmedla budskap. Barnen ska få utforska pennan, pappret och vad de kan göra med dem. Lära känna sitt namn	Tuschpennor Kulspetspennor Stora papper namnlappar	Uppmuntra barnen till att skriva med och till varandra Skriva namn med inspiration av namnlapparna	Små grupper 3–4 barn i taget	Hur barnen kommunicerar genom skrivandet

Beslutade rubriker på en processvägg

- Processvägg
- Nuläge (*Barns intresse, kunnande, erfarenheter*)
- Undersökande fråga (*Ex Hur blir ett äpple till?*)
- Läroplansmål
- Aktiviteter (*Bilder på aktiviteter som genomförs, gärna koppla till målen (varför gör vi dessa aktiviteter?)*)
- Vad har vi lärt oss? (*Hjälp barnen att få syn på sitt lärande- Jag kan!*)
- Vad säger barnen? (*Samla citat, kan kopplas både till nuläge och aktiviteter vad har vi lärt oss*)
- Kriteriemall (*För att synliggöra barngruppens lärande*)- valfri om man vill ha den uppsatt

Referenslista

Bie, Kristin. (2014). Reflektionshandboken för pedagoger. Gleerups.

Edlund, Lena. (2019). *De yngsta barnen och läroplanen*. Lärarförlaget.

Entreprenadakademin. (2023). *Vad är det för skillnad på kunskap, färdighet och kompetens?*

[Vad är det för skillnad på kunskap, färdighet och kompetens? | Vanliga frågor | Entreprenadakademin](#) (hämtad 2023-06-14)

Håkansson, Jan. (2013). Systematiskt kvalitetsarbete i förskola, skola och fritidshem. Studentlitteratur.

Lundström, M. (2019). Progression - förändring i lärandet. *Förskoletidningen*, 1
<https://www.forskoletidningen.se/1-2019/progression-forandring-i-larandet>

Nilsen, Malin Nilsen. (2020). *Barns digitala aktiviteter: samspel mellan barn, lärare och digitala teknologier*. Liber.

Pihlgren, Ann S. (2017). Undervisning i förskolan - att skapa lärande undervisningsmiljöer. Natur & Kultur.

Pihlgren, Ann S. (2020). *Läsa, skriva och räkna i förskolan*. Natur & Kultur.

Pihlgren, Ann S. (2022). *Formativ granskning av Eksjömodellen* (opublicerat dokument på uppdrag av Eksjö kommun).

Skolverket. (2022a). *Systematiskt kvalitetsarbete - så fungerar det*.
<https://www.skolverket.se/skolutveckling/leda-och-organisera-skolan/systematiskt-kvalitetsarbete/systematiskt-kvalitetsarbete-i-skola-och-forskola> (Hämtad 2022-05-25).

Skolverket. (2022b). *Ett vetenskapligt förhållningssätt i skolan*.
<https://www.skolverket.se/skolutveckling/forskning-och-utvarderingar/utbildning-pa-vetenskaplig-grund-och-beprovaad-erfarenhet/ett-vetenskapligt-forhallningssatt-i-skolan> (Hämtad 2022-05-25).

Skolverket. (2025). *Läroplan för förskolan Lpfö 18*
<https://www.skolverket.se/getFile?file=13246>

Vikingsen, Katinka. (2021). *Rum för lärande*. Lärarförlaget.